

Hız. Ali Efendimiz: Şahsiyeti ve Önemi

Kıymetli kardeşlerim. Hepinizi içten sevgilerimle saygılarımla selamlarım. Dünyanın ve ahiretin her türlü mutluluklarını hayırlarını cümlenize temenni ederim. Buradaki konuşmamda mübarek ve mukaddes İslâm devletinin birinci başkanını Muhammed Mustafa (sallallahu aleyhi ve sellem) kabul edersek, beşinci devlet başkanı olan emîrül-mü'minîn ve imâmülmüslimîn esedullahilgâlib es-Seyyid Ali b. Ebî Tâlib, girdiği mücadelede galip olan Allah'ın arslanı Hz. Ali Efendimiz'in hayatı ve şahsiyeti üzerinde sizlere bilgiler sunacağım.

Bu konuyu seçmemizin amacı Hz. Ali Efendimiz'in 20. yüzyılda dahi Türkiyemiz'de halkımız için çok önemli bir şahsiyet olmasıdır. Hz. Ali Efendimiz öyle bir şahsiyettir ki tarihte kendisini sevmeyen, silah çekip karşısına çıkmış olan hatta kendisini saldırarak şehit etmiş olan insanlar olmasına rağmen bugün bütün müslümanlar kendisini sevmektedir. İşte bu yüzden onu anlatmak istiyorum. Müslüman kardeşlerimizin hepsini seviyoruz. Daha geniş bir anlamda bütün insanları seviyoruz. Çünkü hepsi Hz.

Âdem atamızdan kardeşlerimizdir. Hepsinin iyiliğini ve mutluluğunu istiyoruz.

Ayrıca müslüman kardeşlerimizin arasında Allah'ın (cc.) tesis etmiş olduğu kardeşliğin hayatımızda içtenlik kazanmasını istiyoruz. Müslümanların arasında ihtilaf olmamasını temenni ediyoruz. Yaraların sarılmasını düşünüyoruz. Taraflar için hayır murad ediyoruz. Bu amaçla düşünüldüğü zaman Hz. Ali Efendimiz Türkiye'deki bütün müslümanların hürmet ettiği bir şahsiyet olmak dolayısıyla öne çıkıyor. Her ne kadar dinimizde Aşere-i Mübeşşere ve hulefâ-i râşidîn varsa da hulefâ-i râşidîn'in ilk üçü hakkında müspet düşünmeyen müslümanlar vardır ama Hz. Ali hakkında müspet düşünmeyen hiç müslüman yoktur. Bu enteresan bir hareket noktasıdır. Ehl-i Sünnet ve Cemaat Hz. Ali Efendimiz'e kadar hulefâ-i râşidîni de severek, hürmet ederek Ebu Bekir es-Sıddîk, Ömer el-Fâruk, Osmân-ı zinnûreyn hazretlerine de hürmet göstererek daha yüksek bir edep seviyesi gösteriyor. Hz. Ali Efendimiz'i de aynı çizgide ve aynı seviyede seviyor. Buna mukabil inanç ve mez-

hep bakımından Şia veya Alevî dediğimiz kardeşlerimiz ilk üçüne bu sevgiyi göstermiyor. Hatta bir kısmı aleyhinde sözler söylüyor, bir kısmı sebb ediyor. Bu bakımdan Ehl-i Sünnet beş yıldızlı puan alıyor. Çünkü ashabı Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde, ayırmıyor hepsini yıldız olarak düşünüyor. Hepsine hürmet ediyor. Böylece tehlikeli bir duruma düşmüyor. Ama ötekiler bir kısmını sevmeyerek, tenkit ederek, reddederek veya onlara sebb ederek tehlikeli duruma düşüyor. Bu bakımdan edep bakımından Ehl-i Sünnet'in davranışı daha yüksek ve şâyân-ı tercihtir. Ehl-i Sünnet'in dışındaki İslâmî grupların yani Şia'nın ve Alevîler'in tutumları tehlikelidir. Eğer o sevmedikleri, sebb ettikleri kimseler Allah'ın sevgili kulları iseler kendileri âhirette itaba, ikaba ve cezaya maruz kalacakları için tehlikelidir. Bu bakımdan bu konu, bu konunun açılması ve bu konunun içine girerek meselelerin ilmî olarak anlatılması Türkiyemiz'de önemli bir dinî çalışmadır. Sevaplı bir çalışmadır. Ve özellikle Şîî ve Alevî kardeşlerimiz için çok hayırhah, onların hayırlarını isteyen bir çalışmadır.

Her Şeyden 6nce biz Allah'ın kuluyuz. Kesin noktalardan hareket etmek istiyorum. O'nun varlığını ve birliğini sağlam, doğru ve sahih bir Şekilde kabul etmekle vazifeliyiz. Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmeyen bir insanın aslâ cennete girmeyeceği ve ebedî hüsrana uğrayacağı belirtildiği için, biz Ademoğulları için en önemli husus Allah'ın varlığını ve birliğini doğru bilmek ve doğru kabul etmektir. O bakımdan ilk yapacağımız iş mârifetullahı 6đrenmektir. Mârifetullah Allahu Teâlâ hazretleri hakkında doğru bilgi sahibi olmak ve Allah'la tanışmak demektir. Allah'ı tanımak demek, Allah'ın sevdiği kul olmak demektir. En önemli işimiz budur. Mârifetullahı nail olmak, sahip olmak o dereceye ulaşmak, dünyadaki bütün insanlar için en önemli olan noktadır. Amerikalı için de, Avrupalı için de, Türkiyeli içinde de, ordu mensupları için de, tüccarlar için de, esnaf için de, halk için de, aydın için de budur.

Bu çizgide hata eden ebedî hüsrana uğrayacaktır. Bir zamanlar hak olan dinlere mensup olmak, "Ben o yolda yürüyorum." demek insanı

kurtarmaz. Çünkü hıristiyanların "dâllîn" olduğunu Fâtiha sûresinden biliyoruz. Onların yolunda gitmememiz gerektiği bize tavsiye olunuyor. Ayrıca Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri;

"Lekad kefere'llezîne kâlû innallâhe hüve'l-Mesîhübnü Meryem."

"Meryem'in oğlu Mesih İsa tanrıdır diyenler kafir olmuştur." buyuruyor.

"Lekad kefere'llezîne kâlû innallâhe sâlisü selâseh."

"Allah üçten biridir." Yani "ekânim-i selâse'den biridir" diyenler kâfir olmuştur." buyuruyor.

a. Hıristiyanların İnancı Makbul Değildir

Demek ki hıristiyanların inancı makbul değildir. Çünkü beşere tapınıyorlar. Beşeri tanrı tanıyorlar. Binâenaleyh onlar için de mârifetullahı doğru bilmek önemlidir. Bizim Türkiye-miz'de ahalimiz müslüman olduğu için %

99'umuz müslüman olduğu için mârifetullah meselesinde, Allah'ı bilmek konusunda hak yola, hak bölgeye doğru bir adım atmışlar.

Binâenaleyh sahaları yasak saha değil Allah'ın kabul ettiği doğru sahadır. Fakat Türkiye'deki müslüman dediğimiz insanları incelediğimiz, "İslâm nedir?" diye kendimize sordumuz, İslâm'ın genel özelliklerini çıkarıp da Türkiye'deki insanların özellikleriyle bunları karşılaştırdığımız zaman bir kısmını bizim objektif ölçülerimizle müslüman sayılamayacak veya İslâmî bakımdan doğru yolu şaşırmış, imandan sapmış veya İslâm'dan uzaklaşmış görünüyor. Bunlara doğruyu göstermek, hakkı tavsiye etmek bizlerin borcudur. Müslüman kardeşlerimizin ve alimlerin borcudur. Bu bakımdan ümmet olarak hepimiz hakkı söylemek, anlatmak, tebliğ etmek ve yaymakla görevliyiz.

Allahu Teâlâ hazretleri kendi evimizde bizi böyle bir vazifeye görevli ümmet olarak anlatıyor.

"Küntüm hayra ümmetin uhricet linnâsi te'murûne bi'l-ma'rûfi ve tenhevne ani'l-münkeri ve tü'minûne bi'llâhi..."

"Siz en hayırlı ümmetsiniz, insanlar için özel çıkartılmış, özel görevli bir ümmetsiniz. Emr-i mâruf ve nehy-i münker yapmak vazifenizdir. Allah'ın dini için gayret göstermek, cihad etmek vazifenizdir." buyuruluyor.

O halde hepimizin vazifesidir. Zaten;

"Veltekün minküm ümmetün yed'ûne ile'l-hayri..." âyet-i kerîmesinde de;

"Sizlerden bir ümmet olsun." Burada "min" kelimesinin iki manası vardır. Birisi "min tecrîdî" (soyutlayıcı); yani sizden bir ümmet olsun. Nasıl? Şöyle şöyle vasıflara sahip olan bir ümmet olsun. Bazıları da buradaki "min" için "min teb'îzî" (ayırıcı) diyorlar. "Sizin içinizden bir grup bu vazifeyi yaparsa yeter." demektir. Birinci mânaya göre bütün müslümanlar görevli oluyor. İkinci mânaya göre bu işleri anlayan insanlar olan din alimleri görevli oluyor. Birinci

mâna daha doğrudur. Çünkü hepimiz az çok ailesinden ve çevresinden sorumludur. Din alimi olmasa bile herkesin çoluk çocuğuna doğruları öğretmesi lâzımdır.

Mârifetullahı tahsil etmek en önemli, en başta gelen bir konudur. Ebedî saadetteki yolculuğu için en önemli konudur.

Mârifetullahı öğrenmenin yolu nedir? İnsan Allah'ı nasıl tanıyacak, gözlerinin göremediği Allah'ı nasıl bilecek?

"Lâ tûdrikühü'l-ebşâru ve hüve yûdrikü'l-ebşar..."

"Gözler O'nu göremez ama Allah gözleri de görür, gönülleri de görür." Herşeyi bilir.

İşte O'nun yolu da Peygamber Efendimiz'i, onun hem sîretini hem de sünnet-i nebeviyyesini tanımaktır. Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi ile hadîs-i şerîf koleksiyonlarıyla tanışacak, bunları okuyacak, dini en sağlam olan birinci kaynağından öğrenecek. Kur'ân-ı

Kerîm dahi sünnet-i seniyye ile öğrenilir; Kur'ân-ı Kerîm'in içindeki özlü cümlelerin açıklaması da yine hadîs-i şerîfledir.

Kur'ân-ı Kerîm'in ilk müfessiri Peygamber Efendimiz'dir. Kur'ân-ı Kerîm'i hayatında en güzel tatbik eden insan Peygamber Efendimiz'dir. Binâenaleyh en iyi uygulayıcıyı tanımak, en büyük müfessirin sözlerini bilmek zorundayız. Bu bakımdan Peygamber Efendimiz'i tanımak gerekiyor. İslâmî ilimleri öğrenmek gerekiyor. Tabii Peygamber Efendimiz'in öğrettiği bilgileri en iyi öğrenen insanlar da onun talebeleridir. Hayatında onun yanında, yakınında olan, onun terbiyesiyle yetişmiş insanlardır. Bunlara da sahabe diyoruz. Sahabe, ashab veya sahb denilir. "Âlihî ve sahbihî" cümlesinde olduğu gibi... Bir tane sine "sahib" veya "sahabî" deniliyor. Bunları da tanımak zorundayız. Acaba bunlar Peygamber Efendimiz'den neler öğrenmişler, dinin aslı hakkında onların görüşleri nelerdir? Bu bizim için çok önemlidir. İşte bu bakımdan sahabe-i kirâmın en önde gelen şahsiyetlerinden olan Hz. Ali'nin hayatı ve şahsiyetini anlatacağım.

Hz. Ali Efendimiz Peygamber Efendimiz'in en yakınıydı. Dinî konularda en bilgili sahabilerdendi. Fetva veren, hakimlik ve kadılık yapmış olan sahabî idi. Ayrıca Peygamber Efendimiz'in akrabası diye yakınıydı, damadı idi ve diğer mezziyetleri vardı.

Bu bakımdan Hz. Ali Efendimiz'i bizim tanımamız lâzım.

Sosyal yönden 20. yüzyılda Hz. Ali Efendimiz'in tanınması biz Türkiye'deki ve Türkiye dışındaki müslümanlar için bir bakımdan daha gerekli. Çünkü müslümanlardan bir grup var; "Biz Alevîyiz, Hz. Ali'ye mensubuz, Hz. Ali'ye bağlıyız, Hz. Ali'nin taraftarıyız." diyorlar. Bir kısmı da yine Hz. Ali'yi seviyor ama; "Biz Ehl-i Sünnettiz." diyorlar. Böyle bir Alevî zümre var. Bizde Şîî-Alevî ve bir de Sünnî zümre var. Pratikte var. Aslında bunların arasında bir fark olmaması lâzım. Hem yurt içinde hem İslâm alemi arasında fark olmaması lâzım. Ama bir farklılık, çekişme, zıtlasma ve yan bakma var.

İslâm âleminde, bütün müslümanlar birbirinin kardeşidir. Allah, Kur'ân-ı Kerîm'de;

"İnneme'l-mü'minûne ihvetün."

"Müslümanlar başka birşey değil, sadece ve sadece birbirinin kardeşidir." buyurduğu için hasmı, rakibi ve düşmanı değildir. Karşısında değildir. Ancak ve ancak birbirinin kardeşidir.

Kur'ân-ı Kerîm'deki o ayete dayanarak bu zıddiyeti kaldırmayı üzerimize vazife bilmiş bir grubuz. Senelerce önce Ankara'da çok kaliteli bir toplantı yaptık. Orada "Sünnî, Şîî bütün müslümanlar kardeştir. Aynı çizgiye gelmeleri lâzımdır. Kur'ân-ı Kerîm ortadadır. Binâenaleyh bu ayrı-gayrılığa gerek yoktur. Alevî ve Bekrî kelimelerini kullandık. "Alevî-Bekri farkı yoktur." dedik. Daha önce yaptığımız çalışmalardan birisi de Avustralya'da olmuştu.

Sivas'taki müessif Madımak Oteli olaylarından sonra Avustralya'daki Alevî kardeşlerimiz çok üzülmüş ve çok kızmışlar. Çok şiddetli reaksiyon göstermişler. Radyo ve televizyonlarda

İslâm'a, Kur'an'a, Sünnîler'e çok ağır sözler söylemişler. Kimse de cevap vermemiş. Cevap verememiş veya cevap verme imkânı bulamamış, o sözler öyle kalmış. Oraya gittiğim zaman bunu bildirdiler.

"Bu kardeşlerimizin en çok bulunduğu şehir neresi?" diye sordum.

"Mildura" dediler. Avustralya'nın ortasında bir şehir.

"Mildura'ya gidip bu kardeşlerimizle konuşacağız." dedim. Mildura'ya gittim. Bir toplantı salonunda toplandık. Alevî kardeşlerimizin hepsi geldi. Ozanlar, şairler, yazarlar, liderler, dernek başkanları geldiler. Onlara;

"Beni affedin, övünmek için değil bilinsin diye söylüyorum. Ben soyca Hz. Ali Efendimiz'in evladındanım." dedim. "Hz. Ali benim dedem, Fatımatü'z-Zehrâ benim ninem, onun soyundanım." dedim. Bu bir.

İkincisi, "Tarikat olarak bizim Nakşî tarikatında, on iki imamdan çok mübarek bir zât olan Câfer-i Sâdık hazretleri benim pîrimdir, tarikat silsilemde başımın tacıdır büyüğümdür. İmâm-ı Âzam Efendimiz'in hocasıdır." dedim. Yani "Ben Hz. Ali Efendimiz'e bağlıyım. İmam Câfer-i Sâdık Efendimiz'e tarikat yoluyla bağlıyım. Ayrıca Üniversitedeki çalışmalarım da Hacı Bektâş-ı Velî Efendimiz'le ilgili doçentlik çalışması yaptım; yayınlandı. Televizyonda, dergilerde, gazetelerde oradan alıntılar yapılarak, çok methedici yazılar yazıldı. Hacı Bektaş kasa-basındaki anma toplantılarında kitabımdan mutlaka alıntılar yapıldı ve istifade edildi. Ben bu konuyla bilinen bir kimseyim." dedim. "Bakın siz Kur'an'a, İslâm'a sövünce Alevîliğiniz kalmıyor, İslâm'dan çıkıyorsunuz. Ben Hz. Ali Efendimiz'in evladı olarak sizi ikaz etmeye geldim. Alevî iseniz böyle yapmamanız lâzım. Çünkü Hz. Ali Efendimiz böyle yapmamış..." diye iki-iki buçuk saat kendileriyle konuştuk, çok memnun oldular.

Ben de memnunum. Kendilerinden memnun olarak ayrıldım.

Hız. Ali Efendimiz hakkında, onun zamanında teşekkül etmiş bilgiler ve en eski tarih kaynakları önemlidir. O kaynakları okudum, onlardan faydalandım. Bir söz söylendiği zaman İslâm'da o sözün kaynağı önemlidir. O sözü kim söylemiş, o nereden almış?..

Hadîs-i şerîflerde de böyledir. "Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş." Falanca söylemiş. O kimden duymuş? "O filancadan duydu, o falancadan duydu." Bunlar incelenmiş.

İslâm terbiyesi, söylenen sözün aslını ve kaynağını da söylemeyi gerektirir. Ben de Hız. Ali'yi iyi tanımak konusunda aynı ilmî metotla çalışmak gerektiğini düşündüm, böyle olması da gerekir. Bunun için asıl kaynaklara inmek gerektiğini düşünerek hazırladım.

b. Sünnîler'i Hız. Ali Efendimiz'e Düşman Sanıyorlar, Bu Çok Büyük Bir Yanlıştır

Şimdi Hız. Ali Efendimiz'e bağlı olanlara "Alevî" deniliyor.

Mühim bir noktaya temas etmek istiyorum: Bazı kimseler onu benimsiyor ve Sünnîler'i Hz. Ali Efendimiz'e düşman sanıyorlar. Bu çok büyük bir yanlıştır. Hz. Ali Efendimiz'in hem hayatında hem de hayatından sonra, evlatlarının zamanında, Sünnîler'in hepsi Hz. Ali Efendimiz'in taraftarı olmuşlardır. Hz. Ali Efendimiz'e Emevîler muhalif olmuştur. Bugün dünya üzerinde "Emevîyim" diyen bir insan yoktur.

Başka kimler karşı olmuştur?

Haricîler karşı olmuştur. Nitekim Hz. Ali Efendimiz'i şehit eden Abdurrahman b. Mülcem el-Hâricî'dir. Bugün yeryüzünde onlar da yoktur.

Hz. Ali Efendimiz'in mübarek evladı, seyyidü's-şühedâ Hz. Hüseyin Efendimiz'i şehit eden Yezid'dir, onun taraftarlarına da "Yezidî" diyorlar. Bugün müslümanlar arasında Yezidî de yoktur.

Bugün Ehl-i Sünnet içinde bir tek Yezidî yoktur, bir tek Emevî yoktur, bir tek Hâricî yoktur. Binâenaleyh Ehl-i Sünnet'in hepsi Alevî'dir;

Hız. Ali Efendimiz'in taraftarıdır. Şimdi Alevî kardeşlerimiz Sünnîler'i karşılarına alıp da Yezidîler'e, Emevîler'e veya Hâricîler'e gösterecekleri reaksiyon ve tenkitleri onlara gösterirlerse yanlış olur. Hedef sapmış olur. Şurada birisi bir suç işlemişse, kurşunu ona atmak lâzım. Burada birisi var bunu destekliyor, kurşunu çevirip ona atmak yanlıştır. Çünkü o birşey yapmadı.

Biz Hanefî mezhebindeniz. Türkiye'deki müslümanların büyük kısmı böyledir. Bir kısmı İmâm-ı Şâfiî mezhebindedir. İmâm-ı Âzam Efendimiz, Hız. Ali Efendimiz'e sevgisinden ve bağlılığından dolayı hapse atılmıştır. Bu yüzden ıstırab ve sıkıntı çekmiştir. Yani İmâm-ı Âzam Efendimiz Hız. Ali taraftarıdır, Alevî'dir.

Biz Hız. Ali taraftarıyız, Alevî'yiz. Tabii her mânasıyla Alevî değiliz. Çünkü Alevîler'in bazı görüş ve hareketlerine baktığımız zaman onları Hız. Ali Efendimiz'in çizgisinden farklı gördüğümüz için o zaman duruyoruz.

"Onlar hangi çizgide?"

Mesela namaz kılmıyorlarsa Hz. Ali Efendimiz'in çizgisinde değillerdir. Çünkü Hz. Ali Efendimiz namaz kılıyordu. Hz. Ali Efendimiz'in namaz hakkında vasiyeti var. Biliyorsunuz, yaralandı ama iki gün sonra şehit oldu. O arada namaz hakkında vasiyette bulundu. Binâenaleyh Alevî (Hz. Ali taraftarı) namaz kılmıyorsa, Hz. Ali Efendimiz'in yolunda değildir. Biz namaz kılıyorsak biz Hz. Ali Efendimiz'in yolundayız. Bu bir.

Hz. Ali Efendimiz'in taraftarları olan Alevîler içki içiyorsa... İçki içmek bir kusurdur, bir suçtur. Kur'ân-ı Kerîm'de "içki içilmesin" deniliyor. Sünnî evlâtları içinde de içki içenler var.

"Ne yapalım, alışmışız müptelayız, Allah affetsin." diyorlar.

İçki içiyor, içkiye bir paye veriyor, sanki yolun bir gereğiymiş gibi, meşru gibi düşünüyor... Olmaz.

Cumhuriyet gazetesinden bir yazar Arnavutluk'taki bir Bektâşî tekkesini ziyarete gitmiş. "Orada bana hâlis, katıksız, çok güzel rakı ikram ettiler." diyor. Muhabir tekkeye geliyor, röportaj yapacak, tekkenin adamı ona rakı ikram ediyor. Yok böyle birşey. Hz. Ali Efendimiz böyle birşey yapmamış. Binâenaleyh burada bir farklılık var.

Hacı Bektâş-ı Velî böyle yapmamış. Hacı Bektâş-ı Velî Efendimiz'in üzerinde çalışma yaptım. Hacı Bektâş-ı Velî Efendimiz kitabında; "Bir kuyunun içine bir damla içki damlatsak, o kuyunun suyu necis olur, murdar olur. Nasıl temizlenecek, çıkartıp çıkartıp suyunu oradan dökmek ve temizlemek lâzımdır. O suyun döküldüğü yerde, ıslak olduğu için ot biter. O otu koyun yese ben onun etini yemem." buyurmuş. Halbuki artık sudan ot olmuş, ottan koyun yemiş, aslında haramlık ona geçmiyor ama bu içkinin aleyhtarlığını gösteriyor.

Bir başka sözü var; bunlar dikkatimi çektiği için dikkatinize sunuyorum: "Bir şişenin içine içki koysalar -içki murdardır, haramdır- bunu

denizin kenarına götürseler, ağzını iyice kapattıp on yıl etrafını yıkasalar, yıkasalar, yıkasalar, gene murdardır. Çünkü içkidir, dışını yıkamakla temiz olmaz." diyor. İnsanın içinde kötü huylar olduğu zaman dışını yıkamakla temiz olmaz, mânasını anlatmak için söylüyor. O mâna doğru tabii. "İnsanın içinde kötü huyları varken, dışını yıkamakla, abdestle, gusülle iş bitmiyor." demek istiyor. Doğru ama içkinin şişenin içinde murdar olduğunu, dışını yıkamakla içkinin murdarlığının geçmeyeceğini de söylüyor. Binâenaleyh içkinin aleyhinde olması bakımından bunlar önemlidir. Burada şu soru hatıra geliyor:

"Alevî kardeşlerimiz niçin içki içiyorlar?"

Bunu semah âyinlerinde bir merasim konusu yapmışlar. Baba kâseyi alıp içiyor, yanındaki veriyor, onlar da içiyor. Dolu kâseyi dolaştırarak içiyorlar. Bu nereden oluşmuş? Niçin namaz kılmazlar? Mesela Câfer-i Sâdık Efendimiz fıkıh kitabı yazmış, Fıkhü'l-İmâm Câfer es-Sâdık diye Beyrut'ta basılmıştır. Şiîler tarafından basılmıştır. Onu okusunlar bakalım, namaz

kılmamak hakkında Câfer-i Sâdık Efendimiz ve Hz. Ali Efendimiz ne diyor!?

c. Hacı Bektâş-ı Velî Efendimiz'i, 12 İmam'ı, Câfer-i Sâdık Efendimiz'i anlatmalıyız

Biz Alevî kardeşlerimize acıdığımız için günah işlemesinler, Allah'ın sevmediği bir duruma düşmesinler diye bunu ikaz etmek için söylüyoruz. "Burada ilk adım Hz. Ali Efendimiz'i tanıkmaktır." diyoruz. "Madem Hz. Ali Efendimiz'e mensupsun gel bakalım Hz. Ali Efendimiz nasıl bir kimseymiş görelim" demiş oluyoruz.

Bundan sonra Allah sağlık ve âfiyet verirse Hacı Bektâş-ı Velî Efendimiz'i anlatacağız. Daha sonra da fırsat olursa 12 İmam'ı anlatacağız. Câfer-i Sâdık Efendimiz'i anlatacağız. Bakın kendisine "Efendimiz" diyoruz, seviyoruz, başımızın tacı... "Buyurun onları tanıyalım, onların yolundan gidelim." diyeceğiz.

Hz. Ali Efendimiz hakkında sağlam kaynaklardan topladığımız bilgileri, size kısaca tanıttayım.

Hız. Ali Efendimiz'in adı Ali. Künyesi Ebu'l-Hasan. Araplar'da bir ad, bir de künye vardı. Künye addan ayrıdır. Ebu'l-Hasan "Hasan'ın babası" demektir. Bir künyesi daha var: Ebû Turâb.

Bir seferden gelirken bir ağacın altına yatmış, istirahat edecek... Büyük kahraman, yorgun olmuş, toprağa bulaşmış, oradan "toprak babası" anlamında "Ebû Turâb" denilmiş.

Bir başka rivayet daha var: Fatıma anamızla biraz münakaşaları olmuş, mescide gidip orada yatmış. O zaman mescid halılı değil. Üstü hurma dallarıyla örtülü ama mescidin zemini temiz kum idi. Kumların üstüne yatmış. O sırada Peygamber Efendimiz kızı Fatıma anamızın evine varmış.

"Ali nerede?"

"Babacığım aramızda biraz münakaşa oldu. Evi terketti gitti." demiş.

Peygamber Efendimiz mescide bakmış, orada başını yere koymuş uyuyor.

"Kalk yâ Ebâ Turâb!" demiş. "Ey toprağa bulanmış kalk!" anlamında.

O kadar hoşuna gitmiş ki şaka yollu iltifat. Ondan sonra Hz. Ali Efendimiz kendisine Ebû Turâb denmesini severmiş. "Toprağın babası" tevazu oluyor, bir de güzel bir hatırayı canlandırıyor.

Bir insanın adı vardır, künyesi vardır, lakabı vardır... Araplar'da adını söylerken baba adını da söylerler: Ali b. Ebî Tâlib, "Ebû Tâlib'in oğlu." Ebû Tâlib de Peygamber Efendimiz'in amcasıdır. Ona himaye kanatlarını germiş ve korumuş olan amcasıdır.

"Lakapları nedir?"

Bir tanesi "Haydar" hatta "Haydar-ı Kerrâr." Haydar "Arslan" demektir. Kerrar "tekrar tekrar saldırı" demektir. Düşmandan kaçmıyor, kork-

muyor, aslan gibi cesur, tekrar tekrar saldırıyor. Hakikaten öyle olduğundan adı Haydar-ı Kerrâr'dır.

Diğer bir lakabı "Esedullâhi'l-Gâlib"dir. Allah'ın arslanı ama galip olan. Hangi mübarezeye girse yenmiş. Eskiden ordular savaşmak için karşı karşıya geldiklerinde saf bağlarlar, dizilirlermiş. Onlar burada diziliyor, ötekiler de karşı tarafta diziliyor, bekliyorlar. Silahlar ellerinde, zırhlar varsa üzerlerinde olduğu halde bekliyorlar. Birisi çıkarmış, atına binmiş veya yaya;

"Ben şöyle kimseyim, böyle kimseyim, şöyle kahramanım, şu kadar insanı şöylece yendim, şöyle şöhretim var, böyle kıymetim var. Sizin içinizde de bir er varsa çıksın karşıma!" dermiş. Buna mübariz deniyor. Aradan çıkıyor bariz oluyor, görünüyor, ortaya tek olarak çıkıyor. Bu taraftan da bir kişi, bu adamın karşısına kimi çıkaralım diye düşünürmüş taşınırmış. Bir tanesi çıkarmış. "Er mi istiyorsun al sana bir er, ben de çıktım karşına!" dermiş. Bunlar teke tek çarpışıyorlar, iki taraf da seyrederekmiş. Eski savaşla-

rın usulü bu... Töre... Hop diye birbirlerine saldırmıyorlar, işin biraz keyfini çıkarıyorlar, biraz heyecanlanıyorlar böyle. Ondan sonra girişiyorlar birbirlerine... Hz. Ali Efendimiz'in karşısına kim çıksa devirirmiş, galip gelirmiş. Esed "arslan" demektir. Esedullah; "Allah'ın Arslanı" demektir. Allah'ın dinine hizmet ediyor. Saff sûresinde Allahu Teâlâ hazretleri hepimize iltifat ediyor.

"Yâ eyyühe'llezîne âmenû kûnû ensâra'llâh."

"Ey iman edenler! Allah'ın yardımcılar olun." Allah'a yardımcı olun deyince insanın koltukları kabarıyor. Allah yardıma muhtaç değil. Herşeye kâdir, yardıma ihtiyacı yok. Neden "Allah'ın yardımcılar olun." diyor? Allah'ın dinine yardım etmek çok sevaplı olduğundan bize iltifat ediyor. Allah, kendi dini için çalışana Allah'a yardım etmiş payesini veriyor. Hz. Ali Efendimiz de Allah'ın dinine yardım eden bir kahraman olduğundan Esedullah, Allah'ın Arslanı. Arslan biliyorsunuz, hiçbir şeyden korkmayan, herşeye

saldıran, herşeyi alt eden kuvvetli bir yaratıktır.

Çok meşhur olan bir lakabı daha var: "el-Murtezâ, Aliyyü'l-Murtezâ." Murtezâ "kendisinden hoşnut ve razı olunmuş kişi" demektir. Allah sevmiş, hoşnut ve razı olmuş; Resûlullah sevmiş, hoşnut ve razı olmuş; müslümanlar sevmiş, hoşnut ve razı olmuşlar. Herkes ondan razı... "Kerrema'llâhu vechehû" deniliyor. Özel bir duası var. Hz. Ali'nin ismi anıldığı zaman başka sahabîye söylenmeyen bir cümle kullanılıyor.

Peygamber Efendimiz'in adı anıldığı zaman "Allahümme salli alâ seyyidînâ Muhammed" denilir. Öbür Peygamberler anıldığı zaman "aleyhisselâm" denilir. Sahabe anıldığı zaman "radıyallâhu anh" denilir; kadınsa "radıyallâhu anhâ" denilir. İki tane ise "radıyallâhu anhümâ", çoksa "radıyallâhu anhüm" ya da "rıdvânullâhi aleyhim ecmaîn" denilir. Mübareklere saygımızı belirtmek için bu şekillerde dua ederiz. Hz. Ali için bir şey daha söyleniyor: "Kerremallâhü vechehû" deniliyor. "Allah yüzünü asil eyledi. Zâtını soylu eyledi." mânâsına geliyor. Niçin? Daha

bülûğa ermeden İslâm'a girdi ve hiç puta tapmadı da ondan. O ondan dolayı bu sıfatla anılmış. Vecih iki mânâyâ geliyor.

1. Çehre demektir. "Allah çehresini soylu kıldı."

2. Zât mânâsına gelir. "Allah zâtını soylu kıldı." Küfre hiç bulaşmamış, tertemiz bir zâtı var demektir.

Hz. Ali'nin annesi Fatıma binti Esed'dir (r.anhâ). Gelin ve kaynana aynı isme sahipler.

Hz. Fatıma Peygamberimiz'in amcası Ebû Tâlib'in hanımı oluyor. Peygamber Efendimiz'e o kadar sevgi bağlamış, o kadar güzel bakmış ki hicretin dördüncü yılında Hz. Ali'nin annesi Medine'de vefat edince Peygamber Efendimiz ağlamış ve "anacığım" demiştir. "Yemezdin, bana yedirirdin; giymezdin, bana giydirirdin; bana çok iyi bakmıştın. Allah senden razı olsun." diye dua etmiştir. Bu böyle bir Fatıma'dır.

Hz. Ali Efendimiz yedi, dokuz, on veya on beş yaşında müslüman olmuş. Dört rivayet var ama çok küçükken müslüman olduğunu kaynaklar söylüyorlar. Herhalde yedi yaşında müslüman olduğu en sağlam rivayet. Hz. Hatice annemiz ile Peygamber Efendimiz İslâm ilk geldiği zaman namaz kılarken Hz. Ali Efendimiz yanlarına gelmiş.

"Ne yapıyorsunuz böyle?" demiş. Ne yaptıklarını sormuş.

"Allah'a ibadet ediyor, namaz kılıyoruz. Allah birdir, şerîki ve nazîri yoktur. Putlara tapmak yanlıştır. Doğru değildir. Sen de bunu kabul et." demişler.

"Ben babama soracağım." demiş. Ebû Tâlib'e soracak. Gece düşünmüş, taşınmış, kitapların yazdığı hoşuma gidiyor.

"Allah beni yaratırken babama mı sordu? Ben de babama sormadan Allah'ın varlığını kabul ederim." demiş. Allah'ın varlığını, birliğini

kabul ettiğini kendisi gelip ifade etmiş. Küçük yaşta müslüman olmuş.

"Hz. Ali Efendimiz, Hatice anamızla Peygamber Efendimiz'in namaz kıldığını nasıl görüyor?"

Peygamber Efendimiz amcası Ebû Tâlib kendisine çok iyilik yaptığından, çok baktığından kendisi evlenince amcasının da çocukları çok olduğundan onun yükü biraz hafiflesin diye akrabalarıyla konuşmuşlar ve;

"Çocuklarının birisini sen al, birisini biz alalım." demişler.

Hz. Ali Efendimiz'i yanına almış. Peygamber Efendimiz'in âdetâ evlâdı gibi evinde duruyor.

Onun için Hz. Ali Efendimiz bu olayları görüyor. Küçük yaşta Peygamber Efendimiz'in yanında durmuş.

"Acaba Hz. Ali Efendimiz ne şekilde bir insandı?"

Şekline biz "şemâil" diyoruz. Şemâil-i Resûl, Şemâil-i Resûlullah, Peygamber Efendimiz'in şekli şemâili nasıldı? Hz. Ali'nin şekli şemâili nasıldı?

Çok şiddetli esmerdi. Akça pakça değil esmermiş. Gözleri çok iri, kirpikleri uzun bir kimse. Uzun sayılamayacak kısaya daha yakın, yani orta boyluydu. Mesela Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz uzun boyluydu, biraz göbekliydi, etine dolgundu ve çok kıllıydı. Hz. Ali Efendimiz zayıf değil, güçlü kuvvetliydi, bedenliydi. Sakalı büyüktü ve genişti. Saçları dökülmüş idi. Eskiden siyahmış, belli bir yaştan sonra saçları ak olmuş. Saçı ve sakalı beyazlamıştı.

Ak sakallarını bazen kınalamış. Yüzü çok güzel; hem Peygamber Efendimiz'in hem akrabasının genel özelliğidir, yüzleri erkek güzeli, çok güzeldi. Peygamber Efendimiz Hz. Yusuf'dan daha güzeldi. Pazulu idi. Etine dol-

gundu, güleç yüzlüydü. Bir de latifeciydi. Peygamber Efendimiz de mizah ve latife yapardı ama latifeleri gerçeğe aykırı olmazdı.

Biliyorsunuz latife iki çeşittir: Bir normal şaka, bir de nokta nokta... şakası. "Böyle de şaka olmaz!" dedikleri şaka. Peygamber Efendimiz evinde latifeciydi. Hz. Ali Efendimiz de şakacıydı. Söyledikleri sözler yanlış değil. Yalanla şaka değil, doğru. Mesela Peygamber Efendimiz akrabasından bir hanıma;

"Senin gözünde beyaz var." demiş. Kadıncağыз telaşlanmış. Bu durumunu görünce de;

"Herkesin gözünde beyaz yok mu?" demiş. Latife yapmak için böyle söylemiş.

Hz. Ali Efendimiz'in de şakacılığı var. Güçlü kuvvetli bir insan... Güçlü kuvvetli ama güç insanı zorba ve zalim yapar, o halim selimdi, alçak gönüllüydü, adaletliydi, hikmetliydi. Bilgisini, kuvvetini, nüfuzunu, mevkiini, makamını zulümde kullanmayan bir kimseydi.

Hız. Fatıma anamızla hicretin ikinci yılının son aylarında evlenmiştir. Fatıma anamız (r.anhâ) vefat edinceye kadar sadece onunla yaşadı. Vefatından sonra başka hanımlarla evlendi. Cariyeleri de vardı. 14 tane erkek evlâdı, 19 tane kız evlâdı var. Hız. Ali Efendimiz nüfus planlamasına karşıydı. En meşhur evlâtları Fatıma anamızdan olan evlatları el-Hasan ve el-Hüseyin'dir. İsimlerin başına bazen, İngilizce'de "definitif artical" Arapça'da ise "harf-i târif" denilen takılar gelir. Anası babası nasıl isim koymuşsa öyledir, Hasan değil de el-Hasan'dır, el-Hüseyin'dir. Zeynep bir kız çocuğu, Ümmü Külsum da bir küçük çocuğu. Sonradan yine bazı çocukları olmuş onlara bu isimleri verdiği için bunların adı, Zeynep el-Kübrâ ve Ümmü Külsum el-Kübrâ'dır. Biz Ümmü Külsum'a Ümmü Gülsüm ya da sadece Gülsüm diyoruz. Tabii Arapça'da ince "G" harfi yoktur. Doğrusu Külsum'dur. Türkler bunu yumuşatmışlar, Farsça'nın "G"si gibi Gülsüm demişler, doğrusu Külsum'dur. Zeynep el-Kübrâ, Ümmü Külsum el-Kübrâ... Bir de Muhşin diye bir çocuğu olmuş, çok küçükken vefat etmiş. Yahut ölü doğmuş. Ölü doğsa bile bir çocuğun ismi konulur ve o da evlat olur. Onun için

aslında üç çocuğu var: el-Hasan, el-Hüseyin, Muhsin, Zeynep, Ümmü Külsum. Hz. Fatımatü'z-Zehrâ anamızla müşterek evlatları bunlardır.

Hz. Ali Efendimiz Allah'ın Kur'ân-ı Kerîm'de methettiği bir kimsedir.

"Ve yut'imûne't-taâme alâ hubbihî miskînen ve yetîmen ve esîrâ. İnnemâ nut'imukum livec-hillâhi lâ nurîdü minküm cezâen velâ şükûrâ."

Bu âyet-i kerîmeler Hz. Ali Efendimiz ve Fatıma anamız için inmiştir.

Oruçlulardı, akşam iftar edeceklerdi, kapıya birisi geldi. Açtılar baktılar çalışıp da gelirini sağlayamayan, bir kenarda oturan kimse demek olan bir miskin geldi. Miskin "sükûnet"ten, "sakinlik"ten geliyor. Faaliyet gösteremediği için miskin, belki aciz. Para kazanma hareketliliğini gösteremeyen fakir demektir. Miskin;

"Karnım aç bana biraz yiyecek verin." demiş. Sofrayı eline vermişler.

Yiyecekleri zâten bir kişiyi ancak doyuracak kadar azdı. Çok olsaydı birazını verirlerdi, o da doyardı, bunlar da doyardı. Bizim gibi değil yani. Vermişler, kendileri de aç kalmışlar. Ertesi akşam gene oruçlular, oruç açacaklar, kapı yine çalınmış. Bu sefer bir yetim,

"Kaç gündür açız..." demiş. Yine sofrayı vermişler. Yine açlar. Üçüncü akşam yine oruçlular. Kapı yine çalınmış. Bu sefer esirin birisi gelmiş; hürriyet yok, efendisi yiyecek vermemiş, yiyecek istiyor, vermişler.

"Biz size Allah rızası için yiyeceğimizi veriyoruz. Verdiğimizden dolayı sizden bir karşılık, bir teşekkür beklemiyoruz. Alın gidin biz Allah için veriyoruz." demişler.

Böylece Allahu Teâlâ hazretleri onları Kur'ân-ı Kerîm'de methetmiş. Kur'ân-ı Kerîm en önemli kaynağımız, en büyük en şerefli kitap olduğundan orada bir insanın methedilmesi çok mühimdir. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm Allah kelamıdır, Allah methediyor.

Bu, Allah'ın Peygamber Efendimiz'in bu mübarek damadını ve kızını sevdiğini gösteriyor. Bir de bu mübareklerin ne kadar faziletli olduğunu gösteriyor. Üç gün aç kalmak... Suudi Arabistan'a gidenler bilir, orada aç durmak daha zor. İnsanın kanı iliği kuruyor. Çok sıcak. Orada oruç tutmak çok zor. Üç gün arka arkaya oruç tutmuş. Bunlar mübarek, büyük insanlar.

Kur'an'da methi var. Bu bir.

İkincisi; Peygamber Efendimiz tarafından methedilmiş bir kimsedir. Birinci vasfı şeksiz şüphesiz, herkesin itirazsız bildiği bir vasfı cennetlik olmasıdır.

Osman b. Maz'ûn (radıyallâhu anh) vefat ettiği zaman kadının birisi;

"Sen cennetliksin." dedi. Peygamber Efendimiz o kadına;

"Belki cennetliktir ama nereden biliyorsun? Böyle söyleme." dedi. Halbuki o da mücahit bir

müslümandı. Peygamber Efendimiz durup dururken birine "cennetlik" demiyor, kolay kolay söylemiyor.

Hz. Ali Efendimiz, Peygamber Efendimiz tarafından, cennetlik olduğu Cebrail'in kendisinin gelip haber vermesiyle bildirilen on kişiden biridir. Bu on kişiye İslâm tarihinde "el-Aşeretü'l-mübeşşeretü bi'l-cennet" denir. Türkçesi Aşere-i Mübeşşere'dir. "Cennetle müjdelenmiş on kişi" demektir. Bunlar şunlardır:

Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Sa'd b. Ebî Vakkâs, Saîd b. Zeyd, Talha b. Ubeydullah, Zübeyr b. Avvâm, Abdurrahman b. Avf, Ebû Ubeyde b. el-Cerrâh'dır (r.anhüm).

Alevî kardeşlerimin dikkatine sunuyorum. Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer ve Hz. Osman da cennetliktir. Bu arada Hz. Aişe validemizin bir sözünü nakledeyim. Delâilü'l-hayrât'ta okudum, hoşuma gidiyor. Hz. Âişe validemiz, Ebû Bekir es-Sıddîk'a;

"Bu gece rüya gördüm. Üç tane ay gökten geldi benim odamda toprağa girdiler." dedi. Hz. Ebû Bekir;

"Müjde kızım! Senin bu odana üç kişi defnedilecek. Bunlar yeryüzünün en şerefli insanları." diyerek rüyayı yorumladı. Sonra Peygamber Efendimiz irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi. Peygamberler nerede vefat etmişse oraya gömülür, denildi. Hz. Aişe anamızın dizinde vefat etmişti, kabrini oraya kazdılar, oraya gömdüler. Şimdiki türbesi Hz. Aişe annemizin evidir, hücrelidir. Defin olduktan sonra Ebû Bekir Efendimiz;

"Kızım, sen bir rüya görmüştün ya işte o üç aydan bir tanesi budur. Bu en hayırlısıdır." dedi. Sonra oraya kimler gömüldü? Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz ve Ömer el-Fâruk Efendimiz gömüldü. Ömer el-Fâruk Efendimiz'in boyu uzun olduğu için duvar yetmedi. Duvarı kırdılar, aşağıdaki kabri açtıkları zaman ayakları duvarın dışına uzattılar. Üçü de oradadır. Demek, iki tane aydan birisi Ebû Bekir diğeri de Ömer (r.an-hümâ) imiş. Aşere-i Mübeşşere'den biri de Hz.

Ali Efendimiz'dir. Bu, şeref olarak yeter. Cen-netlik olduğu muhakkak.

Hız. Ali Efendimiz bütün savaşlara iştirak etmiş. Tebük savaşına giderken Peygamber Efendimiz;

"Sen Medine'de kal, bana vekalet et." bu-yurmuş. Onu almamış.

"Bizans'tan ordu geliyormuş." denildi. "Biz de onları karşılamaya çıkalım." denildi. Tebük'e kadar gidildi ama Bizans ordusu gelmedi. Tebük seferi yok, bu savaş olmadan döndüler. İşte o seferde Hz. Ali Efendimiz Medine'de kaldı. Sa-vaşa gitmeyince üzölmüş ve şöyle demişti:

"Yâ Resûlallah! Beni kadınların ve çocukla-rın başına yani arkaya mı bırakıyorsun? Ben ka-dınlar ve çocuklarla geride mi kalacağım?" Pey-gamber Efendimiz de;

"Sen Harun'un Musa yanındaki pozisyonu gibi benim yanımda böyle bir pozisyona sahip olmak istemez misin?" buyurdu.

Musa (as.) Tur dağına çıkarken kavmin ba-
şına Harun'u (as.) bırakmıştı. "O onu bıraktığı
gibi ben de seni bırakıyorum. Musa yanında Ha-
run gibi sen benim yanımda olmak istemez mi-
sin, razı olmaz mısın? Yalnız şunu da bil ki ben-
den sonra Peygamber yoktur. Evet sen bu Harun
gibisin ama Peygamber değilsin." demiş oluyor.

Hz. Ali Efendimiz bütün savaşlara katıldı.
Bir anda teşükkül etmiş bir savaş olan Bedir'e
katıldı. Bedir savaşına herkes katılamadı.
Aşere-i Mübeşşşere'den sonra, ashabın derece
olarak en yüksekđ Bedir'e katılanlar sayılıyor.
Bazen Bedri ismini koyuyoruz. "Bedir'e katılan-
lar" demektir. Hz. Ali Efendimiz Bedir'e katıldı.
Orada 70 tane kafir öldürölmüş, bunların 20 ta-
nesini Hz. Ali Efendimiz öldürmüş.

Kurban bayramında ben kurban kestim.
Peygamber Efendimiz kesmişti, kestim. Tavuk
kesemiyorum ama kurbanı kestim. Çünkü Pey-
gamber Efendimiz kesmiş. Ne yapalım ben de
keseyim dedim. Yüreğim güp güp atarken, mi-

dem böyle neredeyse ağızından dışarı fırlayacaktı. Kurbanı kestim. Şişireceğim şişiremiyorum, yüzeceğim yüzemiyorum.

Kolay değil 20 tanesini haklamış, büyük bir şey. Sonra Uhud harbinde çok yara aldı. Kahramanca çarpıştı.

Hendek (Ahzâb) harbinde karşıdan birisi çıktı. Kureyş'in müşriklerinden Amr b. Abdül diye biri çıktı. Şöyle dolandı, böyle dolandı. O adama, "Bir tabura bedel." denilirmiş. Böyle bir adam.

"Var mı bana yan bakacak, karşıma çıkacak?" deyince, Hz. Ali Efendimiz çıkmak istedi. Peygamber Efendimiz,

"Dur." dedi, kimse çıkmadı. Yine;

"İçinizden bir kişi çıkamıyor mu karşıma, korkaklar?!" deyince, Hz. Ali Efendimiz yine davrandı. Peygamber Efendimiz yine durdurdu. Üçüncü defa çağırıyor kimse de cesaret edemiyor. Tabura bedel. Taburun kaç kişi olduğunu

askerler bilir. Karşıdaki bir tabura bedel bir kahraman, bir savaşçı. Üçüncüde Hz. Ali Efendimiz yine çıkıyor. Peygamber Efendimiz ona zırhını giydirdi, dua eyledi. Amr b Abd'ın karşısına çıktı onu devirdi, onu yendi. Yaralandı ama onu hakladı.

Lafla methedilmiyor. Olaylar gösteriyor ki Hz. Ali Efendimiz kahraman ve mücahit bir insan. Hayber'e geldiler. Hz. Ebû Bekir komutan oldu, Hayber'e saldırdı, fetih olmadı. Hz. Ömer komutan oldu, Hayber'e saldırdı, fetih olmadı. Fetih biraz gecikti. Peygamber Efendimiz;

"Yarın ben sancağı bu sefer öyle bir şahsa vereceğim ki Allah onu sever o da Allah'ı sever." buyurdu. Gece herkesin uykusu kaçtı.

"Yarın sancağı Peygamber Efendimiz acaba kime verecek?"

Hz. Ömer; "Ömrümde, sancak verilsin diye bu kadar arzu etmedim." diyor. Çünkü Allah onu sever, o Allah'ı sever, böyle bir kimse... Ertesi

gün oldu. Peygamber Efendimiz tepeden tırnağa orduya baktı. Herkes, beni görsün diye kendisini yükseltiyordu. Herkes öyle bakarken, Peygamber Efendimiz hiç kimseyi seçmedi.

"Ali nerede?" diye sordu.

"Yâ Resûlallah! Gözü ağrıyor, şiddetli göz ağrısı var. Çadırda." dediler.

"Çağırın bana." dedi, çağırdılar. Gözüne okudu, tüh tüh tüh yaptı, tükürüğünü sürdü, ağrı anında geçti. Hz. Ali Efendimiz saldırdı, hatta bir demir kapıyı kendisine kalkan yaptı. Çok büyük kahramanlıklar gösterdi ve Hayber'i fethetti. "Hayber Fatihî" diye de anılır. Bunlar hem kahramanlığının hem de Allah'ın sevdiği ve Allah'ı seven kimse olduğunun göstergesidir. Bu iki vasıf çok önemli.

Bir insanın Allah tarafından sevilmesi ne mutlu, çok güzel bir şey. Allah'ı sevmesi de güzel... Allah âşığı olması da güzel. Hz. Ali Efendimiz böyle bir kimseydi.

"Muhacirler Medine'ye nasıl geldi?"

Mekke'de malını mülkünü, herşeyini bırakıp geldiler, Medine'de parasız pulsuz kaldılar. Medine'ye gelen muhacirlerle Medine'nin Ensar'ını Peygamber Efendimiz birbirlerini kollasınlar diye iki iki kardeş yaptı. Özel kardeş... Bütün müslümanlar kardeş ama bu özel kardeşlik.

Biz de bunu yapıyoruz. Ramazan'da itikafa giriyoruz sonra kura çekip itikafın sonunda ikişer ikişer kardeş yapıyoruz. Özel kardeş yapıyoruz. Kim kime çıkarsa o onun itikaf kardeşi oluyor. Hadi bakalım daha yakından ilgilen diyoruz onlara...

Herkes çift çift kardeş oldular. Hz. Ali Efendimiz ortada kaldı. Hiç kimse kendisine kardeş olamadı diye biraz kızardı, mahzun oldu. Peygamber Efendimiz;

"Senin kardeşin de benim." buyurdu.

Hz. Ali Efendimiz aynı zamanda Peygamber Efendimiz'in kardeşi seçilmiş bir kimsedir.

Sonra Peygamber Efendimiz'in kızı Hz. Fatıma anamız cennetlik olduğu bildirilen kadınlardan biridir, cennet kadınlarındandır. Hz. Ali Efendimiz Fatıma anamızın da kocasıdır.

Bunların hepsi şereftir. Aşere-i Mübeşşere'den olmak şeref; cennetlik Fatıma anamızın kocası olmak şeref; Peygamberimiz'in damadı olmak şeref, Peygamber Efendimiz'in kardeşi olmak şeref, Peygamber Efendimiz'in evinde büyümek şeref, Kur'ân-ı Kerîm'de methedilmek şeref, Peygamber Efendimiz'in "Musa'ya (as.) Harun (as.) nasılsa sen de benim yanımda öylesin." demesi şeref, bunların hepsi güzel şeyler.

Peygamber Efendimiz'in vahiy kâtibi, devletin beşinci başkanı.

Peygamber Efendimiz'e vahiy gelirdi. Vahyin çeşitli şekilleri vardı; bazen Cebrail (as.) tarafından bazen de başka şekillerde gelirdi.

Sahabeden birisi, "Bir yerde oturuyorduk. Resûlullah'ın dizi benim dizime bitişik durumdaydı. Tam o sırada vahiy geldi. Dizim sanki ezilip ufalanacak, yamyassı olacak sandım." diye anlatıyor.

Peygamber Efendimiz'e vahiy gelince ne olduğunu anlamak bakımından... Peygamber Efendimiz devenin üstündeyken vahiy gelse devenin ayakları tutmaz yere çökerdi.

Vahiy böyle enteresan bir olay... Vahiy geldiği zaman Peygamber Efendimiz, etrafındaki katiplerine vahyi yazdırır, dikte ederdi. Vahiy katiplerinden birisi de Hz. Ali Efendimiz'di. Bunlardan bir tanesi de İstanbul'daki Ebû Eyyüb el-Ensârî Efendimiz'di.

Hz. Ali Efendimiz'in vahiy katibi olması bir şereftir.

Bir şeyi daha şeref!.. O devirde okuma bilen insan çok azdı. O diyarlarda okuma yazma bilmek çok zordu. Mektep medrese yoktu, okul yoktu, okuma yazma bilmek çok azdı. Hatta Tay

kabilesinin reisi Hâtem-i Tâî Peygamber Efendimiz'e geldi. Peygamber Efendimiz de ona bir sayfa yazdı. O zât dışarıya çıktı. Peygamber Efendimiz'in ne yazdığını merak ediyor. Medine çarşısında sordu araştırdı da yazıyı okuyacak adam bulamadı. Okuma yazma zordu, bilenler az idi. Hz. Ali Efendimiz okuma yazma biliyordu. Hem okuyordu hem yazıyordu. Hudeybiye musalahanâmesini yazan odur.

Hudeybiye'de müşrikler umre yapılmasını engellediler Peygamber Efendimiz'in ordusunu Hudeybiye'de tuttular. Hudeybiye Cidde ile Mekke arasında bir mıntıkadır. Orada tuttular. Orada anlaşmayı yazan Hz. Ali Efendimiz'dir. Okuma yazmayı biliyor, münevver biri; o da meziyet.

Hz. Ali Efendimiz hafızdır, hem de kurrâ hafızdır. Kur'ân-ı Kerîm'i Peygamber Efendimiz'in hayatında ezbere bilenlerden biridir. Onun için Hz. Ali sevenlerimizin hepsinin öyle olmaya çalışması lâzım. Hz. Ali Efendimiz kuvvetli hafızdı. Kur'ân-ı Kerîm'i çok güzel okurdu, sesi çok güzeldi. Sonra çok büyük fakihdi; fetva

konusundaki bilgisi çok yüksekti, tefsir konusundaki bilgisi çok yüksekti.

"Kur'an'ın hangi ayetini sorarsanız sorun, nerede indi, gece mi indi, gündüz mü indi seferde mi indi, size bilgi vereyim." diyor.

Ashabın yedi tane büyük kadısı, hâkimi, fetvasını veren kimse vardır. Bunlardan birisi Hz. Ali Efendimiz, bir tanesi Hz. Aişe anamızdır. Hz. Aişe de çok şey bilirdi. En önemlilerinden birisi de Hz. Ömer'dir. Hz. Ömer Efendimiz çok da iyi fetva veren bir kimse idi. Yalnız Hz. Ali Efendimiz'in fıkıh bilgisi Hz. Ömer'in bilgisinden üstündü. Hz. Ömer Efendimiz fıkıh konusunda Hz. Ali Efendimiz'e sorardı. Bir keresinde bir şeye karar verdi. Hz. Ali Efendimiz;

"Bu yanlıştır yâ emîrelmü'minin, bu işin doğrusu böyledir." buyurdu. O zaman Hz. Ömer Efendimiz görüşünden vazgeçti.

Hz. Ali Efendimiz'in fıkıh bilgisi çok yüksekti ve alimdi. Sonra edebiyatı iyi idi, edip idi,

hakim idi, çok büyük askerdi ve mücahit bir kimseydi.

Peygamber Efendimiz'in vefatından sonra Hz. Ali Efendimiz'in hayatı ayrı bir kısım oluyor. Birinci kısım Peygamber Efendimiz'in hayatında; ikinci kısım ondan sonra...

Hz. Osman zamanında müslümanlar arasında hoşnutsuzluklar ve ihtilaflar başladı. Bazı yanlışlıklar yaptığı için Hz. Ali Efendimiz Hz. Osman Efendimiz'i ikaz etti. "Şu yanlıştır, bu yanlıştır. Şeriatın ahkâmını tam tatbik etmiyorsunuz..." diye ikazları var. Sonunda Mısır'dan gelen kalabalık bir grup Medine'yi hükümleri altına aldılar. O zaman Hz. Ali Efendimiz Hz. Osman Efendimiz'i korudu. Hz. Hasan ve Hüseyin'i saldırmaları diye Hz. Osman Efendimiz'in kapısına dikti. Ama o kalabalık guruh el birliğiyle Hz. Osman'a saldırdılar, Kur'ân-ı Kerîm okurken şehit ettiler. Kanları Kur'ân-ı Kerîm'in üstüne aktı. O Kur'ân-ı Kerîm bizim müzelerimizdedir.

Bir bilgi daha vereyim: Hz. Ali Efendimiz'in imzasıyla, onun yazmış olduğu bir Kur'ân-ı

Kerîm de bugün Topkapı Sarayı Müzesi'ndedir. Bugün Alevîler'den bazıları, -ben onların kitaplarını da okuyorum, incelemeye başladım.- "Kur'an eski Kur'an değil." diyor. Yanlış. Hz. Ali Efendimiz'in imzasını taşıyan bir Kur'ân-ı Kerîm nüshası Topkapı Sarayı Müzesi'nde vardır. Bunu bilin ve söyleyin o yanlışlığı tekrar etmesinler, yanlış olduğunu bilsinler.

Hz. Osman zamanında ihtilaf çıktı. Halife'yi öldürdüler, bir kaç gün de gömdürmediler. Çok zalim bir şekilde öldürdüler. Şehit oldu. Peygamber Efendimiz Hz. Osman'ın şehit olacağını biliyordu, önceden beyan etmişti. Şehit ettiler, sonra defnedildi. Hz. Ali Efendimiz'i halife seçtiler. Bu sefer de bazıları Hz. Ali Efendimiz'in halifeliğini kabul etmedi. İslâm siyasî tarihinde çatlaklık ve mücadele başladı. Hz. Ali Efendimiz halife olarak oradakileri itaat altına almak için giderken Basra'ya yakın bir yerde, Hicret'ten 15 yıl sonra 656 tarihinde Hz. Aişe validemiz muhalif olarak karşısına çıktı. Aşere-i Mübeşşere'den Hz. Talha ve Hz. Zübeyr de muhalif olarak çıktılar. Mecburen savaş oldu. Emîrül-

mü'minîn'e beyat etmemiş, karşı gelmiş oldukları için savaş oldu. Muhalefet edenler yenildi. Talha ve Zübeyr şehit oldular. Aşere-i Mübeşşere'den oldukları için "şehit" diyoruz. Hz. Aişe validemiz Peygamber Efendimiz'in zevcesi olduğu için 40 güzide hanımla Medine-i Münevvere'ye gönderildi. Bu acı birşey. Hz. Aişe validemizin, Talha ve Zübeyr (r.anhüm) gibi cennetle müjdelenmiş iki kişinin Hz. Ali Efendimiz'in karşısında yer alması acı bir olay. Politikanın durumunu gösteriyor. Aman politikalar İslâm kardeşliğimizi zedelemesin. Partiler, pırtılar, patırtılar, gürültüler İslâm kardeşliğimizi zehirlemesin. Bakın ne kadar acı, ibretli bir olay. Bu olay karşısında ne diyebiliriz? Acı. Hz. Ali Efendimiz'i tutuyoruz, o haklı. O Emîrül-mü'minîndi, ötekiler uyacaktı. Ötekiler birşey demiyor ama muhalefet ediyor. Hz. Ali Efendimiz haklıydı. Elbette o savaş olacaktı. Cemel vakası deniliyor buna.

Daha Hz. Ali Efendimiz'in halifeliğini Şam kabul etmediği için onlarla bir mücadele bahis konusu oldu. 657 tarihinde, Sıffîn'de üç ay Şam ordusuyla Hz. Ali Efendimiz'in ordusu mücadele ettiler. 70 bin müslüman öldü. İki taraf da İslâm

ordusu. Birisi Hz. Ali Efendimiz'in tarafında, birisi Muaviye tarafında. 70 bin kişi öldü, yazık oldu. Bu olaydan sonra daha büyük bir fitne çıktı. Hz. Ali Efendimiz onları tam yeniyordu mızraklarının ucuna Şam'daki büyük ve küçük Kur'ân-ı Kerîm sayfalarını taktılar, "Kur'ân-ı Kerîm bize hâkim olsun" dediler. Hz. Ali Efendimiz;

"Bunlar yeniliyorlar, kanmayalım bu taktiğe, tepeleyelim. Siyasî ihtilaf bitsin." dedi. Dinlemediler. Hakeme havale edildi. "Kur'an hakem olsun." denildi. Bu da çok büyük bir yanlıştı. Hz. Ali Efendimiz'i ordu mensupları da dinlemedi. Sonunda bir kısmı da böyle hakem olmaz dedi. Hz. Ali Efendimiz kabul etti. Hakeme havale edilmesi kabul edilince bir kısmı da onun itaatinden harice çıktılar. Haricî oldular.

"Hakeme falan müracaat etmeyeceksiniz." dediler.

"Evet etmeyecektim. Ben zâten söyledim ama artık sonunda anlaşma öyle oldu. Yani ekseriyet böyle istedi. Ne yapayım?" dediyse de

bunlar dinlemediler. Nasihatle bir kısmı yola geldiyse de bir kısmı gelmedi. Hz. Ali Efendimiz bunlara da savaş açtı. Çünkü bunlar elde ettikleri şehirlerde çok zulüm yaptılar. Mübarek sahabeden bazı kimseleri öldürdüler. Hz. Ali Efendimiz baktı ki suç işliyorlar, haksızlar. Böylece Haricîlerle de bir mücadele başlattı. Tabii bu da bir yaradır. İkinci bir yaradır. 657 tarihinde Nehrevan civarında savaşlar oldu. Sonra iki taraf hakem seçti. Hakem işinde de bir oyun oldu. Hakemler Hz. Ali Efendimiz'i halifelikten azlettiler. Amr b. el-Âs;

"Tamam o azl olundu, ben Muaviye'yi halife tayin ediyorum." dedi. Ebu Musa el-Eş'arî;

"Ben itiraz ediyorum." dediyse de dinlenmedi. Hakem olayı da berbat oldu, yüze göze bulaştı. O da böylelikle 659 yılında bir büyük ihtilaf konusu olarak çıktı. Hz. Ali Efendimiz onları te'dib etmek için bir ordu hazırladı ama ordu vefa göstermedi. Kufeliler Hz. Ali Efendimiz'in yanında sağlam durmadılar. "Savaş istemiyoruz." dediler. İşi takip edip halifeliğini herkese kabul ettiremedi. Biliyorsunuz o Kufeliler

Hız. Hüseyin Efendimiz'i de çağırđılar, ona da yardım etmediler. Sonunda bu Haricîler'le savaşp da öldürdüğü zaman Hz. Ali Efendimiz'e düşman olan Haricîler;

d. Hariciler, eski İsmiyle Kufe'de, Şimdiki Necef'te Hz. Ali Efendimizi, 661 Senesinde Şehit Etiler

"Bu işi temizlemek için Ali'yi de, Muaviye'yi de, Amr b. el-Âs'ı da öldürelim." dediler. Üç kişiyi fedayi olarak seçtiler. Amr b. Âs'ı öldürmeye Mısır'a giden, Amr b. Âs o gün camiye çıkmamış onun yerine bir vekil çıkmış olduğundan onu öldürdü. Yani Amr b. el-Âs kurtuldu. Muaviye de hafif sıyrıklarla kurtuldu. Ama Hz. Ali Efendimiz'i Kufe mescidinde bekleyen Abdurrahman b. Mülcem isimli Haricî kılıcına zehir de sürmüştü. Alnına bir vurdu, Hz. Ali Efendimiz'in beynine kadar yardı. Orada da iki gün yaşadı. Bu olayın olduğu yer Kufe'nin o günkü adı Necef'ti. Hz. Ali Efendimiz orada iki gün daha yaşayıp 661 senesinde şehit oldu. Beş yıl halifelik yapmış oluyor. İşte böyle acı bir şekilde bu iş bitmiş oluyor.

Hz. Ali Efendimiz, şehit olmasına sebep olan yarayı aldığı zaman, Hz. Hasan Efendimiz kalkmış şöyle demiş:

Ramazan'ın 17'si veya bir rivayete göre 21'inde vefat etti.

"Ey Ali! Allah'dan kork. Öleceksin." Hz. Ali Efendimiz de;

Hz. Ali Efendimiz de; "Ölmek değil, şuramdan yara alacağım ve şehit olacağım." diyor. Çünkü Peygamber Efendimiz, "Şehit olacaksınız." diyerek ona bildirmiş. Yarayı nereden alacağını da biliyor. Kerâmet sahibi... Allah neler olacağını bildiriyor.

Bir fakire vermek için ayırdığı 800 dirhem dışında altın gümüş miras bırakmadı. Devletin malını almamıştı. Eski mallarını kullanmıştı. Bir gün yemekten Kufe'de;

"Ey mü'minlerin emîri! Bir şey al, hiçbir şey almadın." demişler. O da;

"Ben sizin beytlmalinizden hiçbir Şey al-
mam." dedi o eski elbiselerini giydi.

Vasiyetini okuyacağım. Vasiyeti hepimize
vasiyetidir: Sünnîler'e, Alevîler'e vasiyettir.

"Allah'a hiçbir Şeyi ortak koşmayın. Muham-
med Mustafa'nın sünnetini yitirmeyin kaybet-
meyin, terk etmeyin; sünnetin yolunda yr-
yn. Bu iki direği devirmeyin. -Şu iki direk ol-
masa burası ker.- Dn sizin arkadaŐınızđım bu
gün size ibretim. -çünkü yarayı almış ölecek.-
Yarın Allah bilir belki sizden ayrılacağım. Allah
sizi de beni de bađıŐlasın. Pek yakında benden
size ancak hareketten sonra sakinleŐmiŐ, konuŐ-
tuktan sonra susmuŐ bir beden kalacak. Cansız
bedenim, yumulmuŐ gözlerim hareket edeme-
yen azalarım ise size öğüt verecek. Size dost-
larla buluşmaya giden bir kimse gibi veda edi-
yorum. (Sahabe-i kirm da tabiin de böyleydi,
lm istiyorlardı. KitbŐ-Őif bir alimden
bahsediyordu, her akşam yatarken 'yâ Rabbi,
bari bu akşam canımı al da sevdiklerime kavu-
Őayım. Dün akşam öldürmedin, evvelki akşam

öldürmedin, bari bu akşam canımı al da sevdiğilerime, Muhammed Mustafa'ya kavuşayım' dermiş. Onlar ölümü istiyorlarmış. "Dostlarla buluşmaya giden bir kimse gibi veda ediyorum." diyor.) Size Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Dünya sizi istese bile sizin dünyayı istememenizi tavsiye ederim. (Zühd tavsiye ediyor. "Dünyalık peşinde koşmayın." diyor.) Dünyaya ait birşeye ulaşamadığınız veya kaybettiğiniz zaman üzülmeyin, daima hakkı söyleyin âhiret sevabı ecri için çalışın."

Hz. Ali Efendimiz, "Âhiret sevabı için çalışın; zalime düşman, mazluma yardımcı olun. İki kişinin arasını düzeltmek bütün nafîle namazlardan ve nafîle oruçlardan daha hayırlı daha güzel." diyor. Biz de şimdi iki grup arasını düzeltmeye çalışıyoruz.

"Allah için yetimlerin hakkını gözetin. Allah rızası için komşularınızın haklarına riayet edin. Allah için Kur'ân-ı Kerîm'e uyun. Onunla amel etmede başka kimse sizden daha ileride bulunmasın. En önde siz olun. En güzel siz uyun. Allah

için namaza dikkat edin. Çünkü namaz dinimizin direğidir. Allah için Rabbiniz'in evi Kâbe'nin hakkını verin. Haccedin, umre yapın. Allah için cihadı terketmeyin. Allah yolunda malınızla, canınızla, dilinizle cihad edin."

Cihad karşılıklı cenk etmek demektir. Ben burada müslümanım karşımda da düşman var. O İslâm'ı yıkmaya çalışıyor, ben de yapmaya çalışıyorum. O müslümanları öldürmeye çalışıyor, ben de korumaya çalışıyorum. Çeçenistan'da, Bosna Hersek'te onları korumaya çalışıyorum. Onlar da öldürmeye çalışıyor. Cihad budur işte, İslâm için ter dökmektir.

Vasiyeti daha uzuyor ama bu vasiyetler yeter.

Allahu Teâlâ sevgili kullarının, evliyâullahın, salihlerin yolundan ayırmasın. Şefaathlerine nail eylesin. Hz. Ali Efendimiz velayet şâhıdır, yani velilik ordusunun, zümresinin şâhıdır, sultanıdır. Biz de şehadet ederiz ki; "Eşhedü enne Aliyyen veliyullah" Hz. Ali Allah'ın evliyâsıdır. Ama bunu minareden söylemek doğru değildir.

Çünkü Allah'ın evliyâsı çoktur, isimlerini sayacak olsak ezan bitmez.

Onu ihtilaf olarak söylemek doğru değil. Ama şehadet ediyoruz ki Hz. Ali Allah'ın velisidir, cennetlidir, Allah'ın sevdiği kimsedir. Hem de bunu yağcılık olarak söylemiyoruz, delile dayalı ilmî olarak söylüyoruz. Salihlerin, velilerin anıldığı yere rahmet iner. Umarım ki Allah'ın rahmeti inmiştir. Gönlünüzü rahmet doldurmuştur. Allahu Teâlâ hazretleri rahmetine dahil eylesin. Rahmetine bizi daima mazhar eylesin. Sevdiği yolda yürüyenlerden eylesin. Hatası varsa hatasını anlayıp da dönenlerden eylesin.

Hz. Ali'nin bir meziyetini daha anlatayım:

Hz. Ali Efendimiz o kadar fakihti, o kadar bilgiliydi... Bir meselede bir hükümde bulundu. Bir zât geldi;

"Yâ Ali! Yanılıyorsun. Bu mesele böyle değildir." dedi. Sebeplerini sıraladı. Hz. Ali Efendimiz;

"Tamam, ben yanılmışım, sen haklısın, teşekkür ederim." dedi. Hatadan dönmek fazilettir. İçimizde Hz. Ali'yi yanlış tanıyan, Hz. Ali'nin yaşayışına aykırı iş yapan varsa, ya da bu sohbeti sonradan dinleyenler içinde namaz kılmayan, içki içen, Hz. Ali Efendimiz'in yolunda yürümeyen varsa hatasından dönsün. Çünkü doğru yol Hz. Alimiz'in yoludur. Allah hepinizden razı olsun. Esselamü aleyküm ve rahmetullâh. vebe-rekatuh.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
10 Zilka'de 1416 / 29.03.1996
İzmir

[Bütün KONFERANSLAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

